

Студент 2 курсу

факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ

Анотація. Визначено фактори, що впливають на безробіття, на основі економетричної моделі залежності безробіття від середньої заробітної плати, чисельності наявного населення, заборгованості заробітної плати, кількості іммігрантів та емігрантів за регіонами, що є аналітичним підґрунтям для формування висновків щодо корегування рівня безробіття.

Аннотация. Определены факторы, влияющие на безработицу, на основе эконометрической модели зависимости безработицы от средней заработной платы, численности имеющегося населения, задолженности заработной платы, количества иммигрантов и эмигрантов по регионам, которая является аналитической основой для формирования выводов касательно изменения уровня безработицы.

Annotation. The factors that influence the unemployment were determined, using the econometric model of the dependence of unemployment on average salary, population, debt of the salary, number of emigrants and immigrants by the regions are determined. This model is an analytical basis for making the conclusions concerning unemployment rate change.

Ключові слова: безробіття, заборгованість із заробітної плати, наявне населення, емігранти, іммігранти, середня заробітна плата, коефіцієнт детермінації, критерій Фішера, рівняння регресії.

Безробіття – соціально-економічна ситуація, при якій частина активного, працездатного населення не може знайти роботу, яку ці люди здатні виконати. Безробіття обумовлено перевищенням кількості людей, які бажають знайти роботу, над кількістю наявних робочих місць, що відповідають профілю і кваліфікації претендентів на ці місця [1].

Безробіття досліджували такі вітчизняні та іноземні науковці: С. Іванов, Г. Кондратьєв, Т. Черниш, П. Нікіфоров, А. Вольська, В. Пиц, Г. Мамонова, О. Піжук, Н. Тілікіна, В. Ярошенко, Т. Панюк, А. Оукен, Жан Батіст Сей та ін. [2].

Безробіття становить макроекономічну проблему. Всі чинники, які на нього впливають, можна поділити на 3 групи: економічні, соціальні та демографічні. Безробіття як результат трансформації всієї економічної системи, соціальних і політичних перетворень – це, певною мірою, новий об'єкт, і цим пояснюється складність його вивчення. У даній статті при кореляційно-регресійному аналізі буде досліджено вплив таких можливих факторів на безробіття: середня заробітна плата, чисельність наявного населення, заборгованість заробітної плати, кількість іммігрантів та емігрантів за регіонами.

Для аналізу були використані дані за регіонами України за 2012 р., що наведені в таблиці та становлять офіційну статистику [3].

Таблиця

Вихідні дані

Регіони	Кількість безробітних, осіб	Середня з/п, грн	Наявне населення, осіб	Заборгованість з/п, млн грн	Кількість іммігрантів, осіб	Кількість емігрантів, осіб
1	2	3	4	5	6	7
Автономна Республіка Крим	58 280	2 658,83	1 964 288	60,13	5 096	768
Вінницька обл.	69 080	2 445,08	1 629 577	14,95	1 961	543
Волинська обл.	40 650	2 346,83	1 039 712	7,22	598	261
Дніпропетровська обл.	112 330	3 141,08	3 311 802	13,26	4 506	1 047
Донецька обл.	179 850	3 511,25	4 384 349	195,8	5 696	1 326
Житомирська обл.	59 780	2 372,42	1 270 373	10,21	741	264

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7
Закарпатська обл.	50 730	2 363,25	1 253 487	12,79	324	475

© Світ айлова А. І., 2013

Запорізька обл.	61 700	2 932,25	1 787 308	55,13	3 017	557
Івано-Франківська обл.	48 030	2 544	1 380 947	7,74	1 784	384
Київська обл.	54 900	3 168,83	1 721 317	4,73	2 106	489

Кіровоградська обл.	41 850	2 431,67	997 571	41,82	617	214
Луганська обл.	72 330	3 096,75	2 261 434	82,13	3 261	779
Львівська обл.	91 180	2 580,08	2 541 081	60,32	2 478	473
Миколаївська обл.	47 380	2 833,17	1 174 884	50,53	990	311
Одеська обл.	67 200	2 709,83	2 392 461	19,81	8 016	671
Полтавська обл.	62 350	2 854,67	1 470 693	15,89	1 687	270
Рівненська обл.	54 580	2 582,83	1 156 287	2,14	295	206
Сумська обл.	49 830	2 503,83	1 146 208	57,11	505	257
Тернопільська обл.	49 050	2 191,25	1 078 376	7,08	415	318
Харківська обл.	97 680	2 759,25	2 743 127	108,17	13 889	748
Херсонська обл.	46 400	2 274,5	1 079 938	23,56	519	236
Хмельницька обл.	54 930	2 428,92	1 316 157	16,48	575	295
Черкаська обл.	57 530	2 511,67	1 271 783	13,53	879	223
Чернівецька обл.	34 380	2 332,08	906 666	0,18	1 542	230
Чернігівська обл.	53 050	2 311,25	1 081 249	19,45	819	219

За цими даними була побудована така регресійна модель:

$$Y = 7433,6 - 0,5349 X_1 + 1,0457162 X_2 + 40,483 X_3 - 1,06913 X_4 - 16,8764 X_5$$

Усі фактори, крім середньої заробітної плати та кількості емігрантів, статистично значущі, тому що їх P-Value не перевищують значення 0,05. За критерієм Стьюдента ці два фактори було виключено із моделі. Критерій Фішера $F = 78,43$ доводить, що розроблена модель є адекватною в цілому. Значення t-статистики говорять про статистичну значущість усіх факторів, що залишилися в моделі. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,953789$ демонструє, що на 95,38 % кількість безробітних у регіоні залежить від кількості наявного населення, заборгованості заробітної плати та кількості іммігрантів. Коефіцієнт регресії $b_2 = 0,0457162$ показує, що при зростанні наявного населення на 1 особу кількість безробітних у регіоні в середньому збільшиться на 0,046 особи. Значення $b_3 = 140,483$ показує, що при збільшенні заборгованості заробітної плати на 1 млн грн безробітних осіб збільшиться на 140,483 особи, а коефіцієнт $b_4 = -2,06913$ вказує на те, що при зростанні кількості іммігрантів на 1 особу кількість безробітних зменшиться на 2,069 особи. За статистикою Дарбіна – Уотсона $DW = 1,58$ констатується присутність автокореляції, а отже, побудовану модель не можна використовувати для побудови прогнозів.

Правіши додаткові розрахунки, було визначено, що такі фактори, як розмір середньої заробітної плати та кількість емігрантів, були виключені із моделі, оскільки вони тісно пов'язані з іншими факторами і можуть бути результативними ознаками від них. Подальше дослідження безробіття було продовжено розробкою моделі залежності кількості безробітних від кількості наявного населення, розміру заборгованості заробітної плати, а також кількості іммігрантів. Було обчислено рівняння регресії:

$$Y = 7495,23 + 1,337697 X_2 + 33,107 X_3 - 96848 X_4$$

За t-статистикою всі коефіцієнти регресії є статистично значущі, а критерій Фішера $F = 107,82$ підтверджує статистичну значущість усієї моделі в цілому. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,939$ говорить про те, що на 93,9 % варіація курсу долара залежить від змін кількості наявного населення, розміру заборгованості заробітної плати та кількості іммігрантів. Статистика Дарбіна – Уотсона $DW = 1,4$ вказує на те, що автокореляція присутня у цій моделі, тому цю модель можна використовувати для аналізу, але не для прогнозування.

Таким чином, проведений економічний аналіз факторів впливу на рівень безробіття в регіонах України свідчить, що найбільш впливають на зміни в кількості безробітних кількість наявного населення, розмір заборгованості заробітної плати, а також кількість іммігрантів. Неможливо дати прогноз кількості безробітних за регіонами у наступних роках використовуючи цю модель, але ця інформація може бути використана для формування певної державної політики в напрямі регулювання безробіття.

Наук. керівн. Малярєць Л. М.

Література: 1. Визначення безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economiks.net.ua/Безробіття/>. 2. Безробіття в Україні – актуальна проблема в суспільстві // Економіка. Фінанси. Право. – 2004. – № 7. – С. 24. 3. Державний комітет статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua/